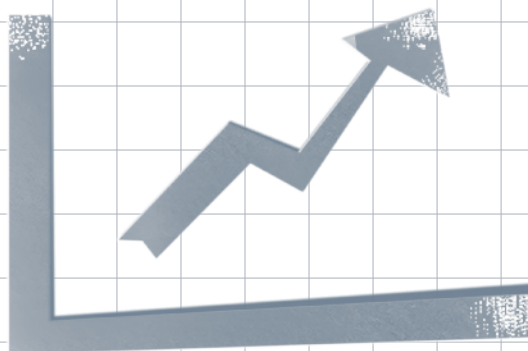

**W ŚWIAT
Z KLASĄ**
ŚCIEŻKI DO CEŁÓW

**SCENARIUSZ
BAZOWY Z PROJEKTU
"ŚCIEŻKI DO CEŁÓW"**

ŚCIEŻKI DO LEPSZEGO ŚWIATA DLA WSZYSTKICH

W trakcie zajęć uczniowie i uczennice poznają wyzwania współczesnego świata, zastanawiają się nad swoim wpływem na świat i nad możliwością uczynienia go lepszym miejscem dla wszystkich ludzi. Młodzież poznaje Cele Zrównoważonego Rozwoju ONZ i zastanawia się, co to znaczy, że wszystkie są ze sobą powiązane i że każdy może włączyć się w ich realizację.

Czas trwania:

- ▶ 45 min

Pytanie kluczowe:

- ▶ W jaki sposób każdy i każda z nas może uczynić świat lepszym miejscem dla wszystkich?

Cele zajęć:

- ▶ poznasz Cele Zrównoważonego Rozwoju i zastanowisz się, jaki masz wpływ na ich realizację
- ▶ zrozumiesz, czym jest zrównoważony rozwój

- ▶ dowiesz się, w jaki sposób możesz działać na rzecz ludzkości

Związek z podstawą programową:

- ▶ Klasy IV-VIII
- ▶ szkoła ponadpodstawowa
- W zależności od wiedzy uczniów i uczennic scenariusz może wymagać rozszerzenia lub wytłumaczenia pewnych treści.*

Metody:

- ▶ pogadanka
- ▶ burza pomysłów

- ▶ praca z filmem
- ▶ praca z tekstem źródłowym

Formy pracy:

- ▶ praca w parach
- ▶ praca w grupach

Środki dydaktyczne i materiały:

- ▶ zestaw plasz z Celami Zrównoważonego Rozwoju
- ▶ film „Worlds Largest Lesson - Emma Watson Introduction”, The Global Goals (5:16)
- ▶ (opcjonalnie) najnowsze materiały prasowe
- ▶ załączniki

MIN

0

6

6

10

4

14

4

WPROWADZENIE:

1. Zapowiedz uczniom i uczennicom, że na dzisiejszej lekcji zajmiecie się wyzwaniami współczesnego świata. Poproś o dobranie się w pary. Rozdaj karteczki z przykładowymi informacjami prasowymi. Możesz wykorzystać te z załącznika nr 1 lub przygotować własne przykłady. Ważne, aby dotyczyły one kilku różnych zagadnień: konfliktów zbrojnych, zmiany klimatu, głodu, ubóstwa itp. Informacje mogą się powtarzać. Dostosuj informacje prasowe do poziomu edukacyjnego klasy. Zaproś klasę do przeczytania otrzymanych informacji i poproś o nazwanie przedstawionego problemu. Zbierz odpowiedzi na tablicy i zapytaj, czy młodzież ma propozycje innych wyzwań do wpisania.
2. Zadaj uczniom i uczennicom pytanie kluczowe i pozwól na swobodne wypowiedzi, również te sceptyczne. Przyjmij każdy głos. Aby zachęcić uczestników i uczestniczki zajęć do wyrażenia opinii, podkreśl, że interesuje cię ich zdanie. Powiedz, że mogą podawać przykłady konkretnych osób lub organizacji, które działają dla lepszego świata, jeśli tak będzie im łatwiej.
3. Podkreślając wagę każdej wypowiedzi, zwróć uwagę, że na całym świecie różne osoby różnie na to pytanie odpowiadają. Spróbuj pogrupować opinie tak, by docenić zarówno rolę wybitnych jednostek, instytucji i organizacji prowadzących działania na rzecz grup czy społeczeństw, jak i codzienne wysiłki zwykłych ludzi. Opowiedz o Celach Zrównoważonego Rozwoju ONZ jako o propozycji międzynarodowej instytucji dla wszystkich krajów, społeczności lokalnych, przedsiębiorców, organizacji i obywateli oraz obywaterek. Zwróć uwagę na to, że wszystkie wyzwania, które znalazły się w informacjach prasowych, oraz te wymienione przez uczniów i uczennice znajdują odzwierciedlenie w Celach. Zaprezentuj klasie plaszę z 17 Celami i powiedz, że w dalszej części lekcji będziecie się zastanawiać, jak możecie się przyczynić do ich realizacji. w razie niezrozumienia wytłumacz, czym jest zrównoważony rozwój.

Zrównoważony rozwój to „proces mający na celu zaspokojenie aspiracji rozwojowych obecnego pokolenia w sposób umożliwiający realizację tych samych dążeń następnym pokoleniom”. Taka definicja, będąca dziś w powszechnym użyciu, została sformułowana w 1987 roku w Raporcie Światowej Komisji Środowiska i Rozwoju. Zawarta w niej wizja rozwoju uwzględnia zarówno populację ludzką, jak i świat zwierząt i roślin, ekosystemy, zasoby naturalne Ziemi: wodę, powietrze, surowce energetyczne, a także w sposób zintegrowany traktuje najważniejsze wyzwania stojące przed światem takie jak walka z ubóstwem, równość płci, prawa człowieka i jego bezpieczeństwo, edukacja dla wszystkich, zdrowie, dialog międzykulturowy.

Źródło: Polski Komitet ds. Unesco, UNESCO a Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju: <http://www.unesco.pl/edukacja/dekada-edukacji-nt-zrownowazonego-rozwoju/unesco-a-zrownowazony-rozwoj>.

PRACA WŁAŚCIWA:

4. Rozłóż w klasie plansze z Celami Zrównoważonego Rozwoju i poproś uczniów i uczennice o wybranie jednego celu, który szczególnie ich zainteresował, i gromadzenie się przy wybranej planszy. Przy jednym Celu powinny znaleźć się przynajmniej 3–4 osoby, które następnie utworzą grupę.
5. Poproś grupy o zabranie planszy z wybranym Celem. Zwróć uwagę, że zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju plansze te mogą być wykorzystane wiele razy. Poproś, by zostawić na nich jak najmniejszy ślad użytkowania – w trosce o materiał, z którego są wykonane, i przyszłych użytkowników. Poproś, aby w oparciu o informacje na planszach grupy wykonały metaplan z załącznika nr 2.

Plansze znajdziesz pod adresem: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.

W przypadku klas IV–VI wykorzystajcie plansze dwustronne, zawierające przykłady scenariuszy lekcji i projektów młodzieżowych – ułatwi to grupom odpowiedzieć na drugie pytanie.

W klasach VII–VIII i w szkołach ponadpodstawowych sugerujemy wykorzystanie plansz jednostronnych w pierwszej części zadania. Ostateczny wybór plansz zależy jednak od specyfiki klasy i wyboru nauczyciela, nauczycielki.

PODSUMOWANIE:

6. Podziękuj grupom za pracę. Poproś, aby każda grupa przedstawiła odpowiedź na pytanie końcowe z metaplanu.
7. Zwróć uwagę na to, że wszystkie Cele są ze sobą powiązane. Zapewne wymienione rozwiązania powtórzyły się w kilku grupach. Powiedz, że ideą Celów jest przekonanie, że jeśli każdy i każda z nas podejmie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju, wspólnie dokonamy zmiany świata na lepsze. Wyświetl film o Celach Zrównoważonego Rozwoju: „Worlds Largest Lesson - Emma Watson Introduction”, The Global Goals (5:16) (<https://globalna.ceo.org.pl/filmy/worlds-largest-lesson>).
8. Zadać ponownie pytanie kluczowe. Czy odpowiedzi uczniów i uczennic jakoś się zmieniły? Zaznacz, że sposoby, jak sprostać wymienionym wyzwaniom, znajdują się na odwrocie plansz lub na planszach dwustronnych, dostępnych na stronie: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>, które można wyświetlić na tablicy (w przypadku klas VII–VIII i szkół ponadpodstawowych). Zaznacz, że kampanie, które będą prowadzić, zbliżają ludzkość do osiągnięcia Celów i stanowią ich cegiełkę we wspólnych działaniach.

Źródła:

Film „Worlds Largest Lesson - Emma Watson Introduction”, The Global Goals: <https://globalna.ceo.org.pl/filmy/worlds-largest-lesson>.

Polski Komitet ds. Unesco, UNESCO a Dekada Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju:

<http://www.unesco.pl/edukacja/dekada-edukacji-nt-zrownowazonego-rozwoju/unesco-a-zrownowazony-rozwoj>.

Zestaw plansz w formacie A4 zawierający podstawowe informacje na temat Celów Zrównoważonego Rozwoju, Centrum Edukacji Obywatelskiej, 2018: <https://globalna.ceo.org.pl/cele-zrownowazonego-rozwoju>.

Krzysztof Bronk, Rozpoczął się piąty rok wojny w Jemenie, „Vatican News”, 27 marca 2019: <https://www.vaticannews.va/pl/swiat/news/2019-03/jemen-wojna-5-lat-kryzys-humanitarny.html>.

Aneta Lewandowska, USA: Huragan Harvey uderzył w rolnictwo, topagrar, 04.09.2017:

<https://www.topagrar.pl/articles/aktualnosci/usa-huragan-harvey-uderzyl-w-rolnictwo>.

INFORMACJE PRASOWE

ROZPOCZAŁ SIĘ PIĄTY ROK WOJNY W JEMENIE (27.03.2019)

W Jemenie rozpoczął się [...] piąty rok wojny. Przed czterema laty rozpoczął się atak międzynarodowej koalicji na pozycje szyickich rebeliantów. Do operacji koordynowanej przez Arabię Saudyjską przyłączyły się Zjednoczone Emiraty Arabskie, Bahrajn, Egipt, Maroko, Kuwejt, Jordania, Senegal i Sudan. Barack Obama, ówczesny prezydent Stanów Zjednoczonych i laureat pokojowej Nagrody Nobla upoważnił amerykańską armię do udzielenia sunnickiej koalicji wsparcia logistycznego i wywiadowczego. Rebeliantów w Jemenie poparł z kolei Iran, przez co kraj ten stał się kolejną po Syrii areną religijnego konfliktu pomiędzy dwiema frakcjami islamu. W wyniku działań zbrojnych zginęło już ponad 10 tys. osób, w głównej mierze cywili. 2,5 tys. Jemeńczyków, głównie dzieci, zmarło na skutek epidemii cholery. Zburzonych zostało 10 tys. szkół. Zdaniem ONZ to właśnie Jemen jest krajem, w którym istnieje dziś najpoważniejszy kryzys humanitarny na świecie.

Krzysztof Bronk, "Rozpoczął się piąty rok wojny w Jemenie", „Vatican News”, 27 marca 2019:
<https://www.vaticannews.va/pl/swiat/news/2019-03/jemen-wojna-5-lat-kryzys-humanitarny.html>.

HURAGAN HARVEY UDERZYŁ W ROLNICTWO (04.09.2017)

Huragan zostawił ogromne zniszczenia nie tylko w miastach, ale i rolnictwie. W Teksasie utrzymywane jest najwięcej bydła w Stanach Zjednoczonych. [...] Szacuje się, że w 54 poszkodowanych hrabstwach ucierpiało pośrednio około 1,2 miliona krów. Liczba bezpośrednio poszkodowanych zwierząt i gospodarstw jeszcze nie jest znana. Do tej pory farmerzy starają się przenieść zwierzęta z zatopionych terenów na północ Teksasu, lub, o ile to możliwe, na wyższe łąki i pastwiska lub pola. Jednak ci, którzy nie zdążyli na czas zabezpieczyć dróg i miejsc, do których przetransportują stada, stanęli przed poważnym problemem. Hodowcy mieszkający w promieniu około 100 kilometrów od Houston zostali uwięzieni pomiędzy zalanymi terenami - nie mają możliwości, by ewakuować dziesiątki krów. Dodatkowym zagrożeniem dla bydła są rojące się w wodzie jadowite węże, ogniste mrówki i aligatory.

W czasie huraganu Harvey ucierpiały nie tylko gospodarstwa rodzinne i wielkie fermy, ale także lokalne rzeźnie i przetwórnice. Jednostki nie zostały doszczętnie zniszczone, ale nie pracują ze względu na spore uszkodzenia.

Aneta Lewandowska, "USA: Huragan Harvey uderzył w rolnictwo", topagrar, 04.09.2017:
<https://www.topagrar.pl/articles/aktualnosci/usa-huragan-harvey-uderzyl-w-rolnictwo>.

RAPORT ONZ: GŁÓD WCIAŻ ZAGRAŻA MILIONOM LUDZI NA ŚWIECIE (17.07.2019)

W 2018 r. około 820 mln ludzi (czyli co 9 człowiek na świecie) nie miało wystarczającej ilości pożywienia. W porównaniu do 2017 r. to wzrost o 9 mln. Liczba głodujących osób rośnie już trzeci rok z rzędu. To sprawia, że wyeliminowanie głodu do 2030 r. będzie bardzo trudne do osiągnięcia. Najtrudniejsza sytuacja jest w Afryce, gdzie głód to powszechny problem. We Wschodniej Afryce nawet 30% populacji jest dotknięta niedożywieniem. Sytuację pogarszają zmiany klimatyczne, konflikty zbrojne i spowolnienie gospodarcze. [...]

Największa liczba osób głodujących żyje w Azji (ponad 500 milionów), a zwłaszcza w południowej części kontynentu. Łącznie w Afryce i Azji mieszka 9 na 10 dzieci dotkniętych zahamowaniem wzrostu i przyrostu masy ciała. Ponadto, w Afryce i Azji mieszka 3 na 4 wszystkich dzieci z nadwagą. Jest to głównie spowodowane niezdrową dietą.

Unicef, Raport ONZ: "Głód wciąż zagraża milionom ludzi na świecie", 17.07.2019:
<https://www.unicef.pl/Centrum-prasowe/Informacje-prasowe/Raport-ONZ-Glod-wciaz-zagraza-milionom-ludzi-na-swiecie>.

ROŚNIE SKALA SKRAJNEGO UBÓSTWA. NAJNOWSZE DANE (28.06.2019)

Coraz więcej Polaków żyje w skrajnym ubóstwie. W porównaniu z 2017 rokiem odsetek osób żyjących na granicy minimum egzystencji podskoczył o 1,1 punktu procentowego i w 2018 roku wyniósł 5,4 procent - wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego. [...]

Oprócz ubóstwa skrajnego GUS podał również dane dotyczące ubóstwa ustawowego oraz relatywnego. Oba wskaźniki były w 2018 roku wyższe niż 2017. Ustawowe podskoczyło z 10,7 proc. do 10,9 proc., natomiast relatywne z 13,4 proc. do 14,2 proc.

Ubóstwo ustawowe obejmuje osoby, które zgodnie z obowiązującymi przepisami mogą ubiegać się o świadczenie z pomocy społecznej, a relatywne te, których poziom konsumpcji znacząco odbiega od przeciętnej (poniżej 50 proc. przeciętnych wydatków gospodarstw domowych) - to według wyliczeń GUS dla jednoosobowego gospodarstwa domowego 701 złotych (w 2017 roku było to 634 zł). Dla gospodarstwa czteroosobowego 2112 zł (w 2017 roku 2056 zł).

Kris, "Rośnie skala skrajnego ubóstwa. Najnowsze dane", tvn24bis.pl, 28.06.2019:
<https://tvn24bis.pl/z-kraju,74/ubostwo-w-polsce-w-2018-roku-dane-gus,948400.html>.

MIESZKALNICTWO W POLSCE JEST W STANIE ALARMOWYM (11.12.2018)

Mieszkalnictwo w Polsce jest w stanie alarmowym. Trzeba zacząć od tego, że Polska jest na ostatnim miejscu w Europie, jeśli chodzi o dostępność lokali mieszkalnych: jest ich 363 na 1000 mieszkańców. Bijemy się o przedostatnie miejsce z Bułgarią i Rumunią, jeśli chodzi o przeludnienie. Mieszkania są często w złym stanie technicznym, są także nieocieplone, co podnosi koszty eksploatacji.

Chociaż 20 procent osób o najniższych dochodach kwalifikuje się do mieszkalnictwa komunalnego, to takich mieszkań brakuje, w związku z czym powstają bardzo długie kolejki oczekujących na lokal. w większych miastach czas oczekiwania to 3-5 lat, a w mniejszych nawet 20! Co więcej, szacuje się, że prawie 70 procent gospodarstw domowych nie ma zdolności kredytowej, to znaczy nie jest w stanie kupić mieszkania na wolnym rynku.

"Mieszkalnictwo w Polsce jest w stanie alarmowym. Z Magdaleną Ruszkowską-Cieślak rozmawia Tomasz Sawczuk", „Kultura Liberalna”, nr 518 (50/2018), 11.12.2018: <https://kulturaliberalna.pl/2018/12/11/ruszkowska-cieslak-sawczuk-mieszkanie-plus>.

JEDNA TRZECIA ŻYWNOŚCI PRODUKOWANEJ DO SPOŻYCIA JEST ALBO TRACONA, ALBO MARNOTRAWIONA (22.08.2019)

Podpisana ustawa o przeciwdziałaniu marnotrawienia żywności regulująca kwestie wyrzucania w Polsce ok. 9 mln ton żywności rocznie, pozwoli na uratow[a]nie ok. 100 tys. ton żywności w dużych sklepach. Jednak marnowanie żywności to również problem społeczny – głód, ubóstwo oraz środowiskowy – zwłaszcza w kontekście pogłębiających się zmian klimatu – sama hodowla zwierząt odpowiada za ok. 18 proc. antropogenicznych emisji gazów cieplarnianych, a produkcja żywności to również olbrzymia ilość zużywanej wody. [...]

Obecnie, podczas gdy jedna trzecia żywności produkowanej do spożycia przez ludzi jest albo tracona, albo marnotrawiona, co dziewiąta osoba codziennie kładzie się spać głodna. Marnotrawienie żywności ma również duży wpływ na środowisko: żywność, która jest pozyskiwana, ale ostatecznie zmarnowana, zużywa około jednej czwartej całej wody wykorzystywanej przez rolnictwo i odpowiada za około osiem procent globalnej emisji gazów cieplarnianych. Ograniczenie strat żywności jednocześnie zmniejszyłoby emisje gazów cieplarnianych i poprawiło bezpieczeństwo żywnościowe.

AIP, "Jedna trzecia żywności produkowanej do spożycia jest albo tracona, albo marnotrawiona", Strefa Biznesu, 22.08.2019: <https://strefabiznesu.pl/jedna-trzecia-zywnosci-produkowanej-do-spozycia-jest-albo-tracona-albo-marnotrawiona/ar/c11-14367741>.

MILIARD OSÓB ŻYJE W 17 KRAJACH, W KTÓRYCH MOŻE ZABRAKNAĆ WODY (8.08.2019)

Siedemnaście państw świata, w których zamieszkuje 25 proc. ludzkości, mierzy się z niezwykle poważnymi deficytami wody - wynika z danych organizacji badawczej non-profit The World Resources Institute (WRI).

Kilka nękanych przez susze miejsc na Ziemi w ostatnich latach było miejscem poważnych kryzysów związanych z ograniczonym dostępem do wody - miasta takie jak Kapsztad, Sao Paulo czy Madras zbliżały się do „dnia zero”, w którym woda przestałaby być w nich w ogóle dostępna. [...] W 17 krajach zagrożonych przez deficyty wody (od Indii, przez Bliski Wschód, po Afrykę Północną) rolnictwo, przemysł i miasta zużywają 80 proc. dostępnych źródeł słodkiej wody co roku - wynika z danych WRI zgromadzonych w WRI's Aqueduct Water Risk Atlas.

Artur Bartkiewicz, "Miliard osób żyje w 17 krajach, w których może zabraknąć wody", „Rzeczpospolita”, 8.08.2019: <https://www.rp.pl/Ekologia/190809487-Miliard-osob-zyje-w-17-krajach-w-ktorych-moze-zabraknac-wody.html>.

METAPLAN „CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU”

1. Jak jest? Jak wygląda sytuacja na świecie w zakresie tego wyzwania?

2. Dlaczego tak jest? Jakie są przyczyny aktualnej sytuacji w zakresie tego wyzwania?

3. Jak powinno być? Jak powinien funkcjonować świat, by stać się lepszym miejscem dla wszystkich?
Co zrobić, żeby było tak, jak powinno być? Co należy zrobić, by sprostać opisanemu wyzwaniu?

Po wykonaniu zadania przygotujcie 1-2 zdania odpowiedzi na pytanie: Do czego dążymy w zakresie tego konkretnego wyzwania?

Scenariusz powstał w ramach projektu
„Ścieżki do Celów” w 2019 roku.

Opracowanie: Centrum Edukacji Obywatelskiej.

polska pomoc

Projekt jest współfinansowany w ramach programu polskiej
współpracy rozwojowej Ministerstwa Spraw Zagranicznych RP.

Materiał jest dostępny na licencji Creative Commons Uznanie
Autorstwa 4.0 Międzynarodowe. Pewne prawa zastrzeżone na
rzecz Centrum Edukacji Obywatelskiej. Utwór powstał w ra-
mach programu polskiej współpracy rozwojowej realizowanej
za pośrednictwem MSZ RP w roku 2019. Zezwala się na do-
wolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww.
informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiada-
czach praw oraz o programie polskiej współpracy rozwojowej.